

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

číslo - 4

cena - 3 Kč

TRUTNOV

úterý - 20. června 2000

ANKETA

Jedním z klíčových témat dramatické výchovy je vztah mezi produktem a procesem. Protože se v posledních letech jako vrcholná událost dětských dramatických aktivit vedle Dětské scény, národní přehlídky dětské recitace a divadla, ujala celostátní dílna Dramatická výchova ve škole v Jičíně (proces), dostává Dětská scéna v posledních ročnících zřetelnější místo právě ve vztahu k produktu, ve vztahu k dětskému divadlu a recitaci (produkt). K této profilaci chceme zaměřit i letošní anketu. Do všech stran jsme rozeslali naše otázky.

PRO KOHO A PROČ HRÁT DIVADLO HRANÉ DĚTMI ?

Pracuji s dětským souborem s věkovým rozpětím 13 až 16 let.

Když jsem s nimi začínal, bylo jim 12. Dle toho jsem koncipoval jednotlivé etapy procesu inscenační práce - hodně her a improvizací zaměřených na prožití a poté hledání výrazových prostředků, jak sdělit téma, skryté v námětu, který jsem jim „podstrčil“, nebo které jsme si během této práce společně našli. Po těchto zkušenostech jsou dnes již samostatnější, a není třeba hledat „okliku“. Mají své osobní důvody, proč chtějí divadlo hrát, a mají i co sdělovat. Všichni se pak společně podílí na přípravě inscenace, která je výsledkem jejich autorské tvorby. Má úloha vedoucího se zde zužuje na práci koordinační a poradní. Pohybujeme se teď někde na rozhraní divadla dětského (hraného dětmi) a divadla mladých (hraného mladými intelektuály).

Pro koho a proč hrajeme ?

Práce s dětským souborem začíná „náhodným“ vznikem skupiny (zápis, nábor...). V začátcích jde ruku v ruce s vytvářením tolerantních vztahů ve skupině, společným hledáním námětu a tématu toho, co by mohla tato skupina sdělovat. Myslím si, že si děti v počátcích příliš ani neuvědomují, že dělají divadlo. Důležitější jsou pro ně noví kamarádi, zábava a zážitky, které samozřejmě obohatí i první inscenační pokusy před diváky. Těmi prvními zpravidla bývají ostatní členové skupiny při dílčím přehrávání situací a při improvizacích. Nejedná se sice ještě o regulérní diváky, ale když beru v potaz i pokusy o představení, které třeba pro svoji nedokonalost nejsou prezentovány před diváky zvenčí, nemohu tuto diváckou skupinu opomenout a považuji ji za důležitou. Zde je také místo, kde se začíná vykreslovat divácká adresa. Ta může být buď

konkrétní - pro určitý věk - nebo neurčitá - bez vymezení věku.

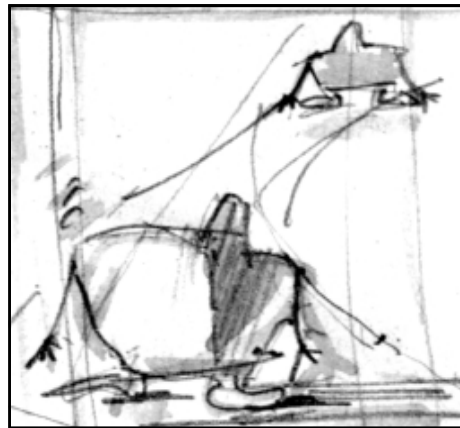
Dalo by se také mluvit o užším a širším publiku. Tím užším jsou kamarádi mimo soubor a také rodiče a další příbuzní dětí ze souboru. Před kamarády se chtějí děti ukázat, že hrají divadlo (častokrát se mylně domnívají, že dobře). Své rodiče děti z mého souboru zvou děti zpravidla až na premiéry.

Několikrát jsem se setkal nebo jsem přímo pracoval s dětmi na představení, ve kterém děti karikují své rodiče, a proto také nechtějí, aby to rodiče věděli - popírají nebo tají své autorství. Paradoxem pak je to, že když rodiče vidí představení, jsou do něj vtaženi a karikatury berou jako úžasný fór a nápad, ve kterém se nacházejí. Není to náhodou o katarzi?

Širší publikum je pak tvořeno diváky věku 4 až 99 let (mladším by se měl zatím omezit vstup a starší snad už do divadla nechodí) z řad širší veřejnosti, kteří se dají nalákat a přijdou se podívat. Potom je naší snahou, aby byla tato masa alespoň v 50 procentech do představení vtažena resp. cítila se jím oslovena. Menší podíl by byl již jistou urážkou publika a větší často nenaplněným nadějným očekáváním.

Odpověď na otázku proč hrát divadlo s dětmi pro mě úzce souvisí s otázkou pro koho toto divadlo hrát.

Tomáš Doležal

Hany Frankové a semináře B Modeluju – pluju – letím – vyzaruju

“Divadlo je školou pláče a smíchu, svobodnou tribunou, jež lidem ozřejmuje morálku zastaralou nebo falešnou a jež jim na živých příkladech osvětluje odvěké normy srdce a citu člověka.

Lid, který nenapomáhá rozvoji svého divadla, je na umření, není-li již nebožtík; rovněž tak divadlo, jež nepodchycuje pulsaci společnosti, pulsaci dějin, drama svého lidu a čistou barvu jeho krajiny a jeho ducha smíchem či slzami, nemá právo nazývat se divadlem, nýbrž jen sálem, v němž se hraje, nebo místem, na němž se provozuje ta strašná věc, které se říká maření času.

F. G. Lorca

přibližuje jeho osud, uvádí ho do dobových souvislostí, mluví o jeho tématech. “Pro Loru je žena středobodem světa, ale má na čele napsáno jen jedno slovo: žalost.” “U něj jsou postavy nuceny okolnostmi se spojit, ale ty vznikající spojnice nemohou trvale existovat, nedovoluje to společenský řád.”

Druhá část Lorcova času je organizační. “Máte všichni ty správné dialogy? Vytáhli jste si včera něco o postavách? Dobře.”

2. Čas Čechovův

(myslím tím Michaila Čechova, divadelního pedagoga)

“Pojďme na plac. Ti, kdo se dívají, jdou sem. A vy si k divákům stoupněte zády, abyste se mohli soustředit. Mám ještě mluvit? Tak dobře. Váha na přední části chodidla, plácnout, pořádně, nebojte se, kord zapíchnout, zpevnit zadek, kontrola tahu lýtek, záda, váš štít, brada, labutí krk, kontrola a do prostoru.... Tak a teď zkuste co nejvíce otevřít tělo, tak, abyste mohli cokoli udělat. Výborně. Musí se to narodit, jako všechno v divadle, pak se může teprve něco díť. Vraťte se, nevěřím nohám. Dech

prozrazuje, ale nohy taky. Pojdte znova a nebát se. všichni jste krásní. Výborně...”

Tak nějak takhle Hanka provází cvičeními. Je radost sledovat seminaristy i ji, jak se mezi nimi vznášejí, tu ťukne, tam šeptne, jinde použije gesto na dálku, stihne všechny sledovat – ty “na place” a ty v “hledišti”. Říká, že pro herce je hledišť velká škola. Má pravdu.

Pak se skupiny vymění, ale ta druhá zkouší jiné cvičení, které už nesleduje naladění těla a soustředění, ale nakračuje dál, k divadelní situaci. Naštěstí jeden chybí do dvojice, můžu si to zkusit. Ráda.

3. Čas Krvavé svatby

Zpátky u stolu. Koluje několik spřízněných obrázků, které mají atmosféru Lorcovy Krvavé svatby. Provedou se nutné škrtky. Na řadu přicházejí dialogy ze hry. “Tak pojďme. Matka a sousedka. Kdo je má? Výborně. Ti, kteří nejsou na řadě, se můžou dívat, dokončovat si charakterizaci nebo si to ve dvojicích dostávat do hlavy.”

Seminaristé se rozprchlí, u stolu zůstává pět lidí. “Tak pojďme, co jste vy našli o postavách?” “Tak a teď do toho pojďme vstoupit, budu vás zastavovat.” “Hm. Podívejte se na ta ale, třikrát se to opakuje. Proč? Jaký je charakter té situace?” “Čas to chce. Dejte si čas.” “A teď žena a Leonardo”.

Zatímco dvojice pracovala na jednom konkrétním dialogu ze hry, ostatní Hančin hlas přitáhli ke stolu zpátky. Během deseti minut se všichni “uprchlíci” vrátili ke stolu a sledovali, poslouchali. Dvojice, která s Hankou prošla svým dialogem pak zpravidla odcházela dál bádát někam do ústraní nebo zůstala a sledovala další dialog.

„Počkej, on Leonardo není necitelný. Jen je tam jak v pasti. Neví, co má dělat.“ „Cítíte to? Teď se dostáváme k podtextu. To první přestaň znamenat já nevím, nech mě být znamená já nemůžu.“

4. Čas improvizací

V poslední půlhodině se pracovalo ve dvou skupinách. První zadávala téma pro improvizaci skupiny druhé a naopak, Hana mantinely. “Budu přísnější. To co je v hrudníku musí být i v očích. Chce to větší koncentraci. Slovo by mělo přijít později, nejdříve se něco stane.” Jedna skupina improvizovala na téma diskusí o představení, druhá jela v metru, které zastavilo mezi zastávkami. Pevný byl začátek a konec improvizace. O to “mezi” šlo.

A konec? “Děkuji vám za dnešní trpělivou práci a přeji dobrou chuť. Co večer? V kolik a kde mám stát? Dobře. V osm před Národním domem. Texty s sebou, děkuju.

za možnost pobývat děkuje Iva

P.S. “Nad vším, co tu ode mne padne, je slovo MOŽNÁ.”

Hana Franková

Pondělní dopoledne v malém sále Městského úřadu mařením času nebylo. Pracovat se začalo hned, končilo se o chvíličku později, přestávky byly individuální (většinou se pracovalo ve skupinách). Hana Franková se pohybovala po místnosti tak lehce a samozřejmě, že se až tajil dech. Seminaristé poctivě pracovali. Pokyny lektorky působily náhodně, jako by na místě Hanu napadalo co bude dál, struktura dopoledne byla však předem pečlivě připravena. Pokusím se ji popsat.

1. Čas Lorcův

Všichni sedí u stolu, Hana vypráví, čte úryvky, posílá obrázky. Vysvětluje, proč sáhla po Lorcovi,

Pondělní diskusní klub Evy Machkové byl trochu líný. Možná to bylo tím, že se oteplilo, možná tím, že někteří diskutéři se přelili do klubu V. Zajíce a možná to bylo úplně něčím jiným. Paní E. Machková musela vynaložit značné úsilí a pokládat otázky, aby se debata vůbec rozproudila. Většina účastníků poslouchala a mluvili jen někteří, hlavně nové posily.

Meditace

Otázky E. Machkové zněly: Proč se to jmenuje Meditace? Kdo nám to sděluje? Jsou to roboti nebo ne?

Odpovědi na tyto otázky lehce bloudily a přeskakovaly. Objevily se tyto názory: Meditaci je myšleno přemýšlení nad tím, jaké by to bylo, kdyby se lidé chovali jako roboti. Tématem představení asi bylo odlidštění. Roboti to asi nebyli, protože vypadávali ze strojovosti. Určitě to jsou lidi, mazali si máslo na chleba. Znakem odlidštění bylo možná nasazování brýlí. Ty brýle si nasazovali spíš, když se chtěli distancovat od okolního světa. Učitelka byla úplně jiná, vnášela tam jiný prvek, to, že je Romka, hodně hrálo. Ta zmechanizovanost vedla k masovosti, byli pak snadno manipulovatelní. Možná to bylo o tom, jaká je škola. nebo o tom, jaká je učitelka, takové jsou děti. Bylo to nerozhodnuté. Jediným skutečným strojem byla nemocná učitelka. Znamenal trojúhelník příslušnost ke skupině? Shruto: jsme zmateni.

Dárečci

Paní E. Machková využila Renatiny přítomnosti a požádala ji, aby k představení něco řekla. Dověděli jsme se, že představení vzniklo cíleně pro zlivské vrstevníky dětí z Hrudla, je vytvořeno na náměty dětí. Na sbírání námětů se podíleli všichni společně, pak se vybíraly ty nejlepší. Pak se vyjádřili někteří seminariisté: Připomínalo mi to příběhy z Bakalářů, na to ale nepotřebuju chodit do divadla. Některé střípky byly pěkné. Místy byly výjevy realistické, místy ne. Realistický byl třeba ten, ve kterém hrál Mirek. Děti hrály s chutí, bavilo je to. Je pořadí scének záměrné? Jestliže ano, nedává to nic dohromady. Vybočuje třetí scénka, nejslabší je asi poslední, ta nic nového nepřináší. Kromě ZOO nejsou vybudované pointy. Minou a scéna dál pokračuje – proč? Není třeba, aby vše bylo tak doslovně, na divadlo je to příliš ze života, příliš popisné. V Bechyni to bylo víc o tom “my z Hrudla, a náš Mirek” a tady ne, působilo to tu nedůsledně. Přitom v tom mohl být klíč. Je vhodné, aby dospělý člověk vystupoval s dětmi? (to byl dotaz z dětské redakce) Jestliže to do představení patří, tak ano. Např. v tomto případě by to ani jinak nešlo. Nejen kvůli čurání do umyvadla, ale i kvůli pointě. Celkově – jak kdy.

Skupinka

Opět začínala paní Machková. “Podle potlesku byl ohlas značný. Co si o tom myslíte?” Nevím, jak to brát, je to o jejich světě nebo o světě celkově? Technické nedokonalosti ve vybavení (mluva) byly vyrovnány použitými prostředky. Bylo dobře, že textu bylo málo a bylo to postaveno na pohybu a hudbě. Řada věcí asociuje pasták, ale hodně je toho i v nás. Velkou roli hraje i naše sociální soucítění, ty poslední věty, říkané za čistými papíry, věříme jim, kdyby to říkal Lukavský, znělo by to blbě. Stavba obrazů, jejich souvislost, není jasná. Nevíme vždy, odkud a kam jdou. Některé nejsou na vysoké umělecké úrovni. Je to asi koláž jednotlivých obrazů. Ale i koláž má svůj řád. Papírová holka byla málo zmuchlaná. Ona není z pokřiveného světa? Všechno bylo černobílé, jen drogy barevné. Zanechalo to v nich něco? Přemýšlejí ti kluci o tom, co hrají? To nemůžeme posoudit. Určitě si odnesli technické dovednosti. Pak je to pro ně šance uspět. Kultivuje je to. Je dobře, že to takhle dělají. Klobouk dolů. Co kolem vzniku představení prožili a co si z toho odnesou, je přece jejich věc. Na rozdíl od Meditace víme, o čem to bylo.

zaznamenala Iva

Vladimíra Zajíce

Pondělí, 17.00 hodin, budova ZUŠ, třetí diskusní klub.

“Ta dnešní tři představení byla výrazně odlišná. Mohlo by nám to pomoci i v hledání odpovědi na otázku, kterými cestami se může dětské divadlo ubírat.”

T i c h o.

“Tak začneme Meditací.”

T i c h o.

“Proč se to jmenovalo Meditace? Už název přece nese sdělení.”

“...aby divák meditoval !?!?”

O prvním představení - **Meditace č. I.** (Naruby, ZŠ Luby) - se příliš dlouho nemluvilo. Co znamenaly symboly na obličejích? (značka výrobku, příslušnost ke skupině, k davu, znak

androida...) Proč lze název představení vyložit několika způsoby? (jejich způsob meditace; nevědí, co je meditace; ironie) Nad čím máme případně meditovat my? Jak je nám to sděleno? Co znamenaly brýle? (nebylo to čitelné, protože

se s nimi nepracovalo čistě, stejně jako se zmechanizovanou řečí). Byla důležitější slova, nebo pohyb? I beze slov by ve mně zůstal stejný pocit. Ale ani ten pohyb nebyl zvládnutý, každý mačkal pastu jinak, byli povolení – tím ztrácela na síle i tato stránka „představení, na které to oni založili. Byl to tedy divadelní tvar? Předváděli nám jen své postoje, nesdělovali cestu k nim, byla to agitka. V rovině plakátu zůstalo i zobrazení konfliktu, navíc nevýrazné oproti dlouhé expozici. Také nebylo jasné, proč se najednou přestali chovat strojově. Nepodařilo se udržet, co bylo v úvodu nastoleno - měli délkou představení přizpůsobit svým schopnostem. V průběhu debaty Vladimír Zajíc připomněl žánr cyberpunkové sci-fi

Když skládanka, tak skládanka. **Dárečci** (Hudradlo Zliv). Mirek Slavík má zkrátka smůlu, že je Mirek Slavík. Kdyby nám toto předvedl jiný soubor na této přehlídce, byli bychom spokojeni. Takže skládáme: televizní inscenace — Bakaláři — kuchyňský jazyk — bylo to divadlo? — může to oslovit i chlapce — karikatury mužských (kromě anděla a Mirkova otce) — spíše ukazování než sdělování — proč byli zutí a Mirek ne? A ti v tramvaji? — problém s kompozicí — proč ten poslední příběh? — jaký to byl žánr, styl? A skládáme dál: dobrá ukázka toho, jak se s dětmi pracuje — já jsem byl spokojený — děti kvetou — sondy do života vrstevníků — pohled očima dětí

na děti — přirozenost — vybavenost — osobní zkušenost (role rodičů?!?) — pokus jít nevyšlapanou cestou — pokus o prolnutí způsobu práce s jejím výsledkem (pro teoretiky: proces se prolíná s produktem). A shrnutí? Nebylo – není.

Skupinka (Prasetaun)

Čekání

Nečekám na nikoho
A přec se dívám stále na dveře
Přijdete-li k nim
Prosím nevstupujte
Ani s dechem ztajeným
Nečekám na nikoho
Na sebe jenom čekám já
(F. Halas)

S omluvou Blanka

setkání lektorského sboru s vedoucími souborů

Modrý lektorský salónek včera žil téměř dvě hodiny diskusí o představeních, která spojovala hledání cesty k výpovědi o velkých tématech (vztah dětí a rodičů, manipulace, odlidštění společnosti ap.).

Nejvíce komplikací rozkrývaly lektorské reflexe u představení **Meditace č. 1** souboru Naruby z Lubů. Vstupním problémem je již zavádějící název, který sice ctí předlohu, ale s viděným představením málo souzní. Také nevyjasněné používání scénických prostředků (brýle, masky, přívodní šňůry) ztěžovalo možnost porozumění přinesenému sdělení. Je těžké se orientovat v tématu, když divák musí řešit neustálé proměny znaků. Není jasné, co přináší nasazení brýlí, proč lidé jí lidé šroubky a roboti v lidsky emotivním jednání třeba prodávají noviny. Dlouhá, ale divadelně málo ucelená expozice nevymezuje hranice světa, ve kterém se ocitáme. I když je zřetelné, že klíč k celému představení je ve scéně s živou učitelkou, je tato

možnost nevyužita. Exponování ústředního konfliktu: přirozenost versus zmechanizovaný a odlidštěný svět se smršlo na pouhých několik vteřin. V představení bylo jasné, že nese nějaký svůj názor, v diskusi to vedoucí potvrdila. Problém však bylo, že divadelně toto sdělení nebylo zpřesněno, ale spíš ještě více rozmlženo. Co však bylo na lubském souboru oceněno, byl pokus o výtvarnou a hlavně pohybovou stylizaci. Tato stylizace by mohla být cestou, kudy se ubírat dál.

Také druhé představení, **Dárečci** zlivského Hudradla, vyvolávalo u lektorů řadu otázek, jež se však točily především kolem uchopení tématu. Nepodařilo se sladit téma se zvolenou stylizací. Nabídnutá forma, která je určená především pro vrstevníky, je hodně přímá a zbavuje představení kouzel a tajemství. Ve většině ze čtyř drobných příběhů, z nichž je představení složeno, je téma vztahu rodičů a dětí přineseno pouze jako konstatování. Drobné každodenní konflikty jsou představeny v karikaturách, někde zdařilejších, jinde se skoro blížíci televiznímu sitcomu. Problémový se ukázal kabaretem inspirovaný

rámec, jímž byly do jednoho celku propojeny čtyři samostatné příběhy. Výhrady se snesly k hudební stránce, použité písničky podle lektorů svou melodií a rytmem navozovaly jinou atmosféru, jiná očekávání, než nesly situace. Slova písní často popisně dovysvětlovala již proběhlé. Naopak vysoce hodnocený byl příběh Anděl, promyšleně fázovaný. Je v něm také prostor pro humor, ale zůstává i hořkost z bídy vztahů v představené rodině.

Přes uvedené výhrady ale také zaznělo, že v Dárečcích jsme jako diváci mohli zažít velmi dobré výkony všech hudradlákých herců (tedy hlavně slečen hereček). Byly schopny jednat ve vybudovaných situacích, které měly rytmus i pointu. Slečny z Hudradla dokázaly vytvořit a udržet v kontrastních akcích své postavy.

Skupinka hochů z Jihlavy (soubor Prasetau) skládila u lektorského sboru hodně chvály. Oceněna byla přesnost, neotřelost, ale hlavně funkčnost výtvarné (práce se světlem, maximální vytěžení možností starých novin, kostýmy) i hudební (hudba nejen podbarvuje, ale také podporuje nebo ironizuje) složky představení. Adekvátnost

prostředků posilovala i pevně vybudovaná stavba jak jednotlivých scén, tak celku jako takového (otazníky visely jen nad dvěma konci). Velmi pozitivně byla kvitována ohleduplná práce s možnostmi protagonistů.

Výtah zpracoval Roman

Vlado Sadílkem

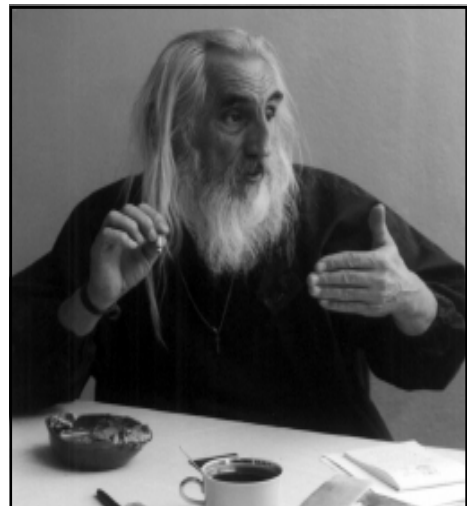
Také v hledišti či v ulicích je díky své vizáži těžko přehlédnutelný. Filmoví fanoušci mezi námi jistě zpozorněli, když zahlédli jeho tvář. Kde jen to bylo? Ano, Nejasná zpráva o konci světa, režie Juraj Jakubisko. Slovenský výtvarník, režisér a herec Vlado Sadílek dává letošnímu lektorskému sboru Dětské scény mezinárodní punc. Vlado do Čech zajíždí poměrně často, bývá pravidelným hostem ostravských Setkání, lektoroval i na Šrámkově Písku.

V lektorském sboru Dětské scény jsi poprvé, proto by bylo jistě zajímavé, kdyby ses trochu představil.

Jsem pěkný, zdravý, mladý, majitel dvou dětí. Toho času porotcem, ale většinou spíš provokatérem.

A jaké jsi byl dítě ty?

Myslím, že je zajímavé v životě každého mladého člověka, jak se vypořádá s tím, co z něho chtějí mít rodiče, se všemi těmi inženýry, lékaři, soudci, faráři. To poslední v mém mládí moc nepřípadalo v úvahu, i když i tím směrem nějaké náznaky byly. Já jsem z pekařské rodiny, měli jsme dříve sedm parostrojních pekáren, než nám je vzali. Často se

stává, že do těch patnácti si člověk nechává rodičovské představy líbit, rodiče si tě tvarují, ale pak v člověku začne kvést jiná, taková antipředstava, čím by chtěl v životě být. Ani já jsem se nevměstnal do představy správného člena naší rodiny, cítil jsem, že mám „jinou duši“. Vystudoval jsem dřevařskou uměleckou průmyslovku ve Spišské Nové Vsi. To moje anti se projevilo už tam ve čtvrtém ročníku, když jsem vyhlásil, že jako velký budu mít vždy dlouhé vlasy (to se tehdy nesmělo, opravdu), že budu mít vždy kalhoty, jaké chci (tehdy nám zakazovali trubky), a budu si kupovat čokoládu Rumba (tu mi doma nechtěli kupovat). Později, v kristových letech, jsem si přidal, že nebudu pít lihoviny. Tato předsevzetí dodnes dodržuji, později jsem ještě opustil svých dvacet káv denně a stal jsem se „čajníkem“.

Byl jsem tehdy velmi romantický, jak kluci bývají. Když mne opustila láska, chtěl jsem spáchat sebevraždu, chodil jsem po městě, říkal si svoje básně na náměstích, začal jsem hrát na bicí, kolem se valily písně Beatles. Byla šedesátá léta, tak jsem to zkoušel s poezií a muzikou. To byla moje cesta k umění. A taky filmy, Fellini, Forman, Kurosawa, knížky, co tenkrát přicházely.

A jak se k tobě přicházelo divadlo?

Můj divadelní zrod, to je Brno a tříletý pobyt v dílně pana Petra Scherhaufera. Dodnes, mám-li si na to vzpomenout, napadá mě zvolání, ejhle člověče. Ano to byl člověk, který mě odeslal na závěr toho všeho na stáž do Moskvy. Díky Petrovi Scherhaufrovi jsem získal punc slovenského avantgardisty, ale nevím. Je pravda, že když jsme udělali v sedmdesátých letech spolu s Dušanem Krnáčem Antigonu, tak ji nikde nepřijali. Bylo to takové happeningové představení v plenéru, asi pro pět tisíc lidí. Teď o tom po dvaceti letech chce někdo dokonce v Německu psát. Dodnes je moje ideová studna právě Divadlo na Provázku, Bratři Karamazovi nebo třeba Sviť, sviť má hvězdo, a hlavně představení „divadla v pohybu“. Myslím si stále, že divadlo patří na volná prostranství. Má cesta pak byla poněkud prozaičtější, začal jsem pracovat v loutkových divadlech, divadlech pro děti a mládež. Nyní je to bratislavské divadlo Ludus, kde jsem dělal nějaká představení na textech Daniela Heviera. Dělal jsem také třeba pro košické divadlo (Holíč s chvostom) nebo v Žilíně (Hvězda). Teď dělám nějaké projekty s Petrem Jankú.

A co tvůj vztah k dětskému divadlu, k divadlu hranému dětmi?

Viš, úplně nejdřív chci říci, že pro mne dětství není dehonestující. Že pro mne děti nejsou něco

míň nebo hůř. Děti mají přirozenou potřebu hrát, hra je jejich nejzákladnější vlastnost. To ví každý, kdo je má doma. Moje děti Edita a Juraj si třeba hrají na „mamičku a ocka“. Mamička jde nakoupit a přijde domů. Tuhle scénu ona vyřeší tím, že se otočí a hned zpět a poví: „Už jsem tady.“ Děti v sobě mají zkratku a vůbec nad ní nepotřebují uvažovat. Tuhle čistotu a prostotu umí děti i slovně vypovědět. Někdy si myslím, že by bylo dobré s dětmi nedělat na sebekvalitnějších textech, ale umožnit jim autentickou výpověď. Možná proto po nich my dospělí chceme tvar, abychom se nemuseli obávat, co se takhle přímo dozvíme. Dítě nepotřebuje nějaký tvar, ono potřebuje vypovídat. Je pak na vedoucím, na jeho umění pedagogickém i divadelním, jak citlivě tu výpověď usměrni k tvaru. Ale ten tvar potřebujeme hlavně mi dospělí. To my potřebujeme, aby to mělo nějaký začátek, konec, vyvrcholení, aby to mohlo mít i nějakou pocitovou odezvu, ale to jsou naše dospělé požadavky.

A jak je to s dětským divadlem na Slovensku?

Ten systém je stejný, stejně jako jsou stejné problémy a otázky. Také u nás jsou okresní a krajské přehlídky a také existuje národní přehlídka „Zlatá priastka“ (Zlaté vřeteno). Jedna odlišnost však u nás je, na našich přehlídkách se uděluje první místo, určuje se ten nejlepší. Je to i proto, že v Bratislavě na Scénické zatě se vždy sejdou nejlepší představení ze všech divadelních oborů, dospělí, venkovské soubory, loutkáři, alternativa a všichni ostatní. Ti spolu mohou usilovat o cenu Tvůrčí čin roku, což obnáší 20.000 slovenských korun od ministerstva kultury. Loni ji například získalo Lano, dětský soubor z Bratislavy. Tenhle systém má své zastánce, kteří říkají, že je dobré pojmenovat neúspěšnějšího, aby mohlo existovat i určité směřování a byl zachycen a podpořen vývoj. Odpůrci naopak vidí févnivost a také snahu vyrábět představení podle toho, kdo je v okresní nebo krajské porotě.

Co pro tebe ještě po těch letech divadlo znamená?

Mám to štěstí, že dělám, co mám rád. Dnes už vím, že divadlo mě nezklame. Divadlo sa k nám stále vracia v silnom zrkadlení nášho života. Divadlo ti stále dává něco života, nemůžeš ho definitivně uchopit, musíš ho stále studovať. Nelze v něm zaspat v nějaké etapě, když usneš na vavřínech, ono tě obejde. Když ho stále studuješ, tak tě nezklame.

Ptal se a ze slovenštiny přeložil Roman

Textová předloha

Prcek Tom a dlouhán Tom a jiné velice americké pohádky

Carmen, Praha 1993

Alice a skřet Tobiášek

"Alice, Alice, tvrdohlavá palice!"

TAKHLE NA NI DĚTI pokřikovaly. Na Alici, jedinou dceru starých rodičů. Ve škole se moc neučila, s dětmi se hašteřila, doma nepomáhala. Nejradši ze všeho si kousala nehty!

"Už jsi velké děvče, musíš se naučit vařit," říkala jí matka, ale Alice nabírala vodu do cedníku místo do naběračky, a když loupala brambory, dala vařit slupky a zbytek vyhodila.

"Brzy přijde zima," říkala matka, "pojď, naučím tě, jak se pletou rukavice."

Ale Alice se drbala jehlicí ve vlasech a klubičko vlny házela kočce.

A pak si kousala nehty.

Jednou už to otec nevydržel. Vzal rákosku a ta dceruše domluvila po svém.

Alice, tvrdohlavá palice, nato utekla z domova a z městečka. Zabloudila v lesích, a když se chtěla vrátit zpátky, nenašla cestu.

K večeru narazila na malou lesní chaloupku. Ta chaloupka byla do cela mrňavá a bydlel v ní starý skřet Tobiášek.

Když děvče zlehounka otevřelo vrátka, vyskočil Tobiášek od kamen, kde si při plamínku ohříval nožičky.

"Jemináčku, to je Alice!" volal a radostně poskakoval.

"Vy mě znáte" divilo se děvče.

"Jémine, jak bych tě neznal!" křičel Tobiášek. "Já tady na tebe už sto let čekám. Musíš mě povozit!"

A než se Alice stačila podívat, jak chce ten mrňous povozit, skočil jí na záda.

Tobiášek byl skřet s dlouhými nehty. A ty nehty teď zaťal děvčeti do krku a držel se a nepustil.

"Jémine, to je něco!" radoval se. "Teď se tě budu držet a už tě nepustím! Všechno budeme dělat spolu, ale já přitom nebudu dělat nic!"

"To bolí! Já chci domů!" prosila Alice, ale skřet s dlouhými nehty se chichotal.

"Jemináčku, tady jsi přece doma! A teď si uvaříme čaj a upečeme makové koláčky!"

Alice musela poslechnout, protože kdyby zavrtěla hlavou, Tobiáškovy nehty by se jí zasekly do krku ještě víc.

Uvařila čaj (to se jí docela povedlo) a začala mísit těsto. Tobiášek jí přitom pořád seděl na zádech a pokřikoval, co a jak má udělat. Trvalo to do půlnoci a Alice byla tak unavená, že usnula i se skřetem na zádech.

A ráno začalo všechno znovu. Zastlat postel, vybrat popel, zamést podlahu, uvařit snídani a chystat se na oběd. A to všechno s Tobiáškem na zádech. Alice pracovala a Tobiášek jí poroučel a radil.

Za pár dnů došlo dříví a skřet povídá: "Jémine, holka, došlo nám dříví! Musíme do lesa nasbírat klestí."

Tak děvče se skřetem na zádech sbíralo v lese suché klestí. A tady ji napadlo, jak by se mohla Tobiáška zbavit.

Rozběhla se do nízké smrčiny a skřet tam uvízl ve větvích. Musel se pustit, a než se z větví vymotal, byla Alice pryč.

Utíkala lesem, proběhla mlázím a na rozcestí se schovala do dutiny starého vykotlaného dubu.

Tobiášek se rozhlížel, ale jak byl mrňavý, neviděl nic než nízké keře. Jenže Tobiášek byl skřet s dlouhými nehty a ještě k tomu uměl kouzla. A tak zadrmolil:

"Ustříhnu si nehet,
černý jako dehet,
nes sluníčko zajde,

ten nehet tě najde!"

Nato vytáhl z kapsy nůžtičky a ustříhl si nehet na ukazováčku levé ruky. Nehet padl do trávy a hned ukázal, kam Alice běžela. Opravdu, ten nehet se plazil lesem, prodíral mlázím a na rozcestí u vykotlaného dubu zůstal stát.

Tobiášek za ním cupital lesem, prodíral se mlázím a před starým dubem se taky zastavil.

"Jemináčku, tady jsi!" křičel radostně a kostnatou ručičkou vytáhl Alici na světlo.

Pak jí skočil na záda.

"Honem domů, už mám hlad!" volal a Alice musela poslechnout. V domečku šlo zase všechno jako dřív. Děvče zatápělo v kamnech, uklízelo a vařilo a Tobiášek jí přitom seděl na zádech.

Jednou jí starý skřet poručil, aby ohřála vodu a vyprala mu v neckách všechno špinavé prádlo.

"Jémine!" křičel. "Sto let mi nikdo nevypral. To bude kopec prádla!" Alice nalila do necek vařící vodu a v tu chvíli dostala nápad. Natočila se k neckám zády a Tobiáška do té vařící vody namočila. Skřet vypískl bolestí a pustil se. Chtěl vyskočit, ale uklouzla mu nožka. Tobiášek žuchnul do necek! A začal se topit. Alice vyběhla z domečku na dvorek, ze dvorku na půdu a z půdy do sklepa. Tady se schovala do prázdného sudu.

Tobiášek se zatím vydrápál z necek. Byl celý zmáčený a opařený, ale měl dlouhé nehty a uměl kouzla. A tak zadrmolil:

"Ustříhnu si nehet,

černý jako dehet,

nes sluníčko zajde,

můj nehet tě najde!"

Nato vytáhl z kapsy nůžtičky a ustříhl si nehet na ukazováčku pravé ruky. Nehet padl na podlahu a hned ukázal, kam Alice běžela.

Vážně, ten nehet vyběhl ze světnice na dvorek, ze dvorku na půdu a z půdy do sklepa. Před prázdným sudem zůstal stát. Tobiášek cupital za nehtem taky na dvorek, ze dvorka na půdu a z půdy do sklepa. Zastavil se před sudem a vesele poskakoval.

"Jemináčku, tady jsi!" křičel a kostnatou ručičkou Alici vytáhl. A hned jí skočil na záda.

"Dej se, holka, do praní, nebo ti voda vystydně!" poroučel a nožičkami a ručičkami škrábal.

I když byl Tobiášek jenom skřet, za sto let zašpinil pořádný kopec prádla, to mi věřte!

Tak přešlo léto i podzim a chystala se zima. Alice vzpomínala na otce a na matku a bylo jí smutno čím dál víc. Člověk si prý zvykne na všechno, ale zvykejte si na skřeta, který vám sedí od rána do večera na zádech a v noci vám na zádech spí!

Pak přišla zima a Alice si vzpomněla, jak ji maminka chtěla naučit plést rukavice.

Našla u Tobiáška jehlice a klubko vlny. Dál nosila skřeta na zádech, ale sotva měla volnou chvíli, pletla, i když to mockrát spletla.

"Jemináčku, co to pleteš" pokřikoval Tobiášek.

"Pletu ti překvapení," odpovídala Alice a pletla dál. Upletla mrňavé rukavičky, Tobiáškovy přesné na míru.

Počkala, až jí skřet na zádech usnul, a pak vymazala vnitřek těch rukaviček lepenem.

"Hotovo!"

"Jemináčku, co je hotovo" probudil se Tobiášek.

"Překvapení a dárek na zimu," řekla Alice.

"Jemináčku, to jsou pěkné rukavičky!" radoval se Tobiášek.

"Ukaž, ať si je vyzkouším!"

A hned jí skočil ze zad na stůl a nastavil ručičky. Alice mu rychle rukavičky navlékla.

"A teď si mě hledej!" vykřikla a vyběhla z domku.

Tobiášek zlostně zadupal. Honem si chtěl ty rukavičky sundat a ustříhnout svůj kouzelný nehet, ale nešlo to. Nešlo to honem a nešlo to ani pomalu. Ono to totiž nešlo vůbec. Byly dobře přilepené, jen co je pravda.

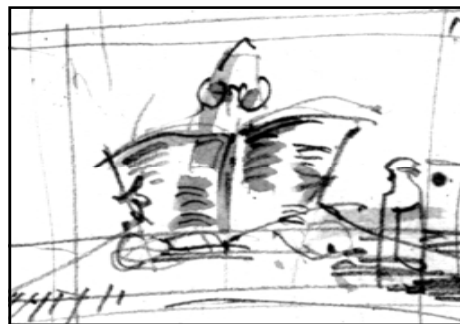
Alice utíkala rovnou domů a tentokrát cestu našla. Představte si, že ji rodiče skoro nepoznali. Tak ji ta služba u skřeta změnila! Do školy se těšila, každou domácí práci uměla a nehty, ty už si vůbec nekousala. Kdepak!

POHÁDKA PRO DRAHÉ SNY!

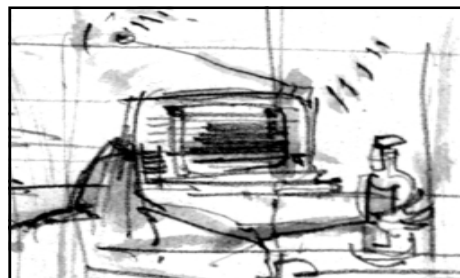
Zálesák

Byla neděle, bylo léto, bylo krásné, slunce hřálo a pižďuch se rozhodl, že navštíví les. Vzal si tašku, dal si do ní dva buřty, kelímek hořčice, krajíc chleba, láhev piva, noviny na čtení, rádio na hraní, deku na ležení, krém na opalování, tašku naložil do auta a vyjel z města. Jakmile za městem uviděl les, odbočil na lesní cestu, zajel do lesa, zastavil auto na mýtině, vyndal z něho svou tašku, z tašky vyndal krém na opalování a tím se

namazal, pak vyndal deku a lehl si na ni, pak vyndal buřty, hořčici a chleba a všechno to snědl, pak vyndal pivo a tím to jídlo zapil, pak vyndal rádio a pustil si hudbu, pak vyndal noviny a začal si číst a pak usnul. Když se probudil, zahodil noviny do trávy, láhev hodil po zajíci, který se na něho z lesa díval, kelímek od hořčice položil na nedaleký pařez, rádio a deku složil do tašky, tašku dal do auta, vycouval z mýtiny, dojel po lesní cestě k silnici a po silnici se vrátil domů právě k večeri. Najedl se, pustil si televizi a usnul ve fotelu s hřejivě lahodným pocitem pižďucha – zálesáka.

STARÉ, ALE DOKRÉ

Na tomto místě bychom vám rádi nabídli trochu pedagogické inspirace z bohaté studnice klasiků. Lze to brát možná jako osvěžení, možná jako pohlazení, možná jako výzvu. Nebo také jako ujištění, že v tom nejsme sami.

Rudolf Steiner

(filosof a pedagog, zakladatel waldorfské pedagogiky)

Filosofie svobody

Jednání pociťujeme jako svobodné, pokud jeho důvod vzniká z ideové části mé individuální bytosti; každá jiná část jednání, lhostejno, dochází-li k ní na základě přírodní nutnosti či na základě nátlaku mravní normy, je pociťována jako **nesvobodná**.

Člověk je svobodný, jen pokud je v každém okamžiku života s to, aby následoval sám sebe. Mravní čin je pouze tehdy **mým** činem, lze-li ho v tomto pojetí nazvat svobodným. Zde je zatím řeč o tom, za jakých předpokladů pociťujeme chtěné jednání jako svobodné (...)

Jednání plynoucí ze svobody nevylučuje mravní zákony, nýbrž je zahrnuje; projevuje se to nejen jako vyšší vůči jednání, které je diktováno pouze těmito zákony. Proč pak by mělo mé jednání sloužit méně obecnému blahu, vykonal-li jsem je z lásky, než kdybych je konal pouze z toho důvodu, že pociťuji jako povinnost sloužit obecnému blahu? Pouhý pojem povinnosti vylučuje **svobodu**, protože neuznává nic individuálního, nýbrž požaduje, aby se všechno individuální podrobilo všeobecné normě. Svoboda jednání je myslitelná pouze ze stanoviska etického individualismu.

Jak je však možný společný život lidí, bude-li se každý pouze snažit, aby uplatňoval svoji individualitu? Tím je charakterizována námitka špatně pochopeného moralismu. Tento moralismus se domnívá, že společnost lidí je možná jen tehdy, jsou-li všichni sjednoceni společně stanoveným mravním řádem. Jenomže tento moralismus nerozumí jednotě ideového světa. Nechápe, že ideový svět, který působí ve mně, není jiný, než ideový svět působící v mém bližním. Tato jednotka je ovšem pouze výsledkem, k němuž dospívá naše zkušenost při prožívání světa. Ale **musí** tomu tak být. Neboť kdybychom ji mohli poznat něčím jiným než pozorováním, pak by v jejím oboru neplatilo individuální prožívání, ale všeobecná norma. Individualita je možná jenom tehdy, jestliže každá individuální bytost ví o druhé pouze individuálním pozorováním.

Ohníčkovská reminiscence pro Jakuba

"Co uděláš v přeplněné tramvaji, když nastoupí stará paní?"

"To co ty, tati, budu dělat, že spím."

Schola ludus - Škola hrou po deseti letech

NEJÍ TO TAK DÁVNĚ

aneb Jak jsme na tom

Schola ludus byla jednou ze zveřejněných snah po novém, k dětem vstřícnějším školství, není divu, že se svým jménem tento dokument přihlásil ke Komenskému. Dokument se stal programovým prohlášením hnutí, jež hodlalo přispět ke vstupu dramatické výchovy do českých škol. Po deseti letech je beze sporu užitečné ohlédnout se zpět a podívat se, co už je uděláno, co se podařilo, co se před lety jevílo jinak, co nevyšlo, případně i to kudy se vydat dál. O výroční komentář nad uplynulým desetiletím jsme požádali jednu z autorek dokumentu, doc. Evu Machkovou.

"...Nepodařilo se nám také dramatickou výchovu dost široce zpopularizovat, upozornit veřejnost a vysvětlit, že tvořivá dramatika není jen příprava ke zkouškám na konzervatoře a na DAMU, ani jen způsob jak vytvořit programy na besídky nebo oslavy, jak si myslí většina veřejnosti. (...) Možnosti uplatnění tvořivé dramatiky jsou široké. Může směřovat k divadelní činnosti, ale také se soustředit jen na interní práci, jejímž cílem a úkolem je osobnostní rozvoj zúčastněných dětí. Může být pěstována systematicky a ve větším časovém rozsahu, ale lze ji používat příležitostně. Může být metodou v jiných oborech výchovy a vyučování, na Západě se často používá v dějepise, v občanské výchově, v náboženství, v jazyce mateřském i při vyučování cizím jazykům.... (...) Může sloužit i při získávání některých dovedností profesionálních a specializovaných, jako například ve zmíněných komunikačních dovednostech, ale také v přípravě tvůrčích techniků apod. Kromě zájmové činnosti a základní či střední školy ji mohou využívat i družiny, dětské knihovny (...), domovy mládeže, nemocnice pro dlouhodobě hospitalizované, zařízení pro děti smyslově, fyzicky či mentálně handicapované (...), v sociální péči nejširším slova smyslu, v péči o přistěhovalce, o některé etnické skupiny aj."

Dramatická výchova se za těch deset let opravdu rozmáchla - když si čtu ten výčet, kde všude by se dala uplatnit, pak skoro na všechno bych znala příklad, kdy alespoň o ni byl projevem zájem (nemocnice pro děti dlouhodobě hospitalizované), nevím o těchto pokusech jen u dvou z jmenovaných skupin - u přistěhovalců, a kupodivu i u dětských knihoven, ač ty zpočátku zájem jevíly.

Není tu moc místa na zevrubnou inventuru zavádění DV do školy, tedy přímo do vyučování, a nejsou také žádné souhrnné informace o počtu toho či onoho. Stručně se dá říct, že se ve všech ohledech a formách dramatická výchova ve škole osvědčuje - pokud ji učí kvalitní učitel, a těch přibývá.

Stále ještě se ale „nepodařilo dramatickou výchovu dost široce zpopularizovat, upozornit veřejnost a vysvětlit“, co je dramatická výchova doopravdy. O něco lépe to dopadá ve sférách školských, kde je řádka pedagogů a psychologů, kteří jsou schopni porozumět jejímu vlivu na mladou generaci. I když ovšem stále ještě je na školách dost kantorů, kteří ji považují za „válení na koberci“, které nemá valnou cenu, jen ubírá

hodiny - ale ruku na srdce: jsou pedagogové, u nichž to o moc víc není, a pokud je, nedovedou to kolegům souvisle vysvětlit a zdůvodnit. Význam DV pochopila i většina pedagogických fakult, stala se běžnou součástí výuky na SPgŠ (kvalitu jednotlivých pedagogů nechme stranou). Velmi malá informovanost je pořád ještě v řadách divadelníků, jejich naprosté většiny, a to přesto, že už deset let je dramatická výchova jedním z oborů studia na obou vysokých divadelních školách i na pražské konzervatoři. Problém je v tom, že mnozí „všechno vědí líp“, nenamáhají se přeciť si, jak je to doopravdy, a raději si vymyšlejí dramatickou výchovu, jaká jim by se zamlouvala...Na to, popravdě řečeno, znám léku.

L e g r á c k a

aneb Může se to stát i vám!

Pro vaše rozptýlení i protažení racionálních částí vašich hemisfér jsme připravili malou soutěž. Na obrázku je ukryta známá a významná postava Dětské scény, zkuste ji odhalit.

(provádějte bez nároku na odměnu)

LI ŠTUJEME V ...

Otázka a odpověď

Kdosi se ptal,
proč žiju zde,
v hlubokém klínu
zelených hor.
Neodpovídám,
usmívám se,
v srdci mír.
Plynoucí vody,
květy broskvoní
beze stop mizí
v tajemné dálky.
Tu kolem je jiná zem
a jiné nebe,
než znají lidé
pode mnou...

... V domě Li Jang-Pchinga napsal Li Po své poslední verše, jež se zdají být paralelou jedné z jeho prvních básní, v níž bájný pták Pcheng mocnými rozmachy obrovitých křídel vzlétá nad hvězdy a jeho let nemůže nic zadržet. A ona poslední báseň...

Ke konci

Nadpozemský pták,
který kdysi úderem perutí
rozechvěl nebesa i zem,
již brzy dodýchá.
V půli oblohy
síla ho opustila.
Zato dílo, jež vytvořil,
přežije tisíc staletí.
Letěl na východ
až na okraj země
a srazil tam svá křídla
v korunách obřích stromů,
za nimiž se probouzí slunce.
Otcové synům a synové vnukům
předávat budou
jeho poselství.
Ale dnes, kdo bude plakat
nad jeho smrtí,
když Konfucius
není již mezi námi?

Li Po zemřel v domě Li Jang – Pchinga dne 10. listopadu 762.

O jeho smrti koluje bezpočet legend. Jedna z nich vypráví, že opilý seděl v ložce a uprostřed noci spatřil lunu, jež se koupala v zářících vodách. Chtěl ji uchopit do rukou, vystoupil ze čluu a utonul...

Květy poezie, Mladá fronta Praha 1999
bla

BEŠTIÁRIUM

Dnes vám představíme skutečnou raritu. Zde o potomka starého trutnovského draka, který staletými poněkud pozměnil svůj charakter.

Tento exemplář byl pojmenován zoology jako drak sněžný, lidově též zvaný lyžník. Na titulní straně našeho listu je vyobrazeno mládě tohoto druhu. Drápy, ochranný pancíř a ocas jsou odlehčeny, taktéž šupinatá kůže věky zjemněla. Na druhé straně je drak sněžný odolnější vůči povětrnostním vlivům a je mnohem houževnatější. Nadále zůstává vegetariánem, avšak jeho jídelníček je pestřejší. Mlad si pochutná na mladých smrkových a borových vyhonech, miluje luštěniny, nepohrdne ani bíle kvetoucími pokojovými a zahradními rostlinami.

Primát mezi jeho pochoutkami drží sněženka podsněžník a kopretina bílá.

V létě si stravu zpestřuje jahodami.

Je neobvykle inteligentní. Miluje rychlý pohyb. Jelikož však nemá křídla, naučil se techniku jízdy na snowboardu. Po celé zimní období ho můžete spatřit na svazích nad Trutnovem, jak vykruhuje krásné křivky na neupraveném sněhu.

V případě lavinového nebezpečí spolupracuje s Horskou službou. Zastupuje nachlazené bernardýny a poskytuje první pomoc pomoci lyžařům.

Mozumi lidské řeči, sám ji však nepoužívá, neboť jeho ústní dutina není uzpůsobena k artikulaci.

Nemá zuby ani tvrdé patro. Je přítulný, a tak často dělá společnost dětem náčelníka Horské služby.

VLASTIVĚDNÉ ROZHLEDY

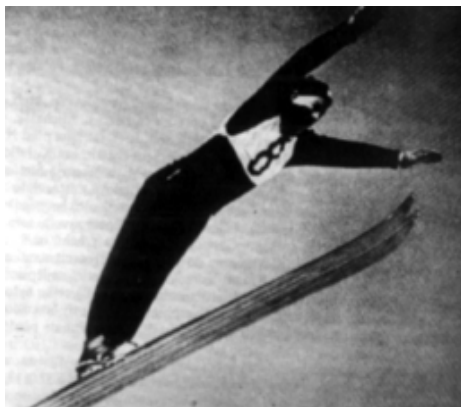
Kolébka českého lyžování

Velký rozruch způsobil v minulém století hrabě Harrach, když si z Norska do Krkonoš přivezl zvláštní podlouhlá dřevěná prkénka s úchyty na boty, na kterých se dalo pohybovat. Co pohybovat! Podobná prkénka a sněžnice zde dávno používají všichni, kteří potřebují snadněji projít hlubokým sněhem – chalupníci, myslivci, pašeráci. Ale jen tak pro kratochvíli sjížděti si z kopce na dlouhých prknech a kormidlovatí jednou holí nebo jezdit bez ní! A šlechta! Jaká extravagance!

Používání lyží a sněžnic v horách (a ve

Skandinávii zvláště je známo již od pravěku. Od druhé poloviny 19. století jsou ale lyže stále více oblíbeným zdrojem zábavy. Díky prvním tělovýchovným spolkům a klubům, které v té době vznikaly díky dr. Tyršovi a jeho spolupracovníkům, se z lyžování stává módní sport. Neopomenutelné jsou průkopnické kroky Josefa Rösslera – Ořovského, pražského závodního rychlobruslaře, jehož životním heslem bylo "pohyb, sport a dobrodružství". Ostrovský si nechal v lednu 1887 zaslat dvoje lyže přímo ze Stockholmu a Kristianie

a jako první pražský "skiják" čili "lyžec" chodil v noci trénovat se svým bratrem na Václavské náměstí a na Letnou. Zpočátku totiž naráží lyžování (jako každá živá novinka) na velké nepochopení konzervativní veřejnosti a nedůvěru c.k. úřadů a církve. Ještě té zimy zakládá Ořovský první český Lyžařský kroužek.

První lyže v Čechách byly z dobře zpracovaného těžkého dřeva, na nich bylo kožené vázání s volnou patou. Na těchto lyžích se dalo ujít až několik kilometrů, skákat až devět metrů z můstku nebo sjíždět kopce stylem telemark. (Tato technika byla vynalezena v norském Telemarkenu. Základem telemarku je pokrčení nohou téměř do dřepu, předsunutí jedné (vrchní) lyže a uvolnění spodní (zadní) lyže z paty, tím se vyjede oblouk). Jezdilo se ve speciálním lyžařském oblečení, které ovšem splňovalo všechny společenské normy – dámy dlouhé sukně, krátké kabátky, vlněné plédy. Muži sice ve zkrácených kalhotách, avšak v saku, dlouhém kabátu a v klobouku. Všechno většinou z lněných a vlněných látek v černé barvě. Každý lyžařský výjezd byl společenskou událostí, začaly se pořádat různé závody a budovat lyžařské stezky a boudy. České lyžařstvo se rozdělilo a orientovalo do dvou směrů – na Šumavu a do Krkonoš. Vůdcem Krkonošáků byl zmíněný Rössler – Ořovský. S místními navázal kontakt v roce 1895 a

udržoval s nimi krásné přátelství plné vzájemné podpory a společné práce na rozkvětu "bílého sportu" až do své smrti v roce 1933. Možná se vám při čtení těchto řádků vybavila vzpomínka na film Věry Šimkové – Plívové Krakonoš a lyžníci. Příběh vystihuje složité období po první světové válce v prostředí Krkonoš. K vidění jsou zde pašeráci, kteří právě díky lyžím snadno přecházeli přes hranice, četníci, Krakonoš i telemark.

Skol!

CO DNES A CO ZÍTRA

úterý 20. 6.

7.30 - 8.30
8.30 - 12.30
9.00 - 11.45
12.00 - 13.45
14.00 - 16.45

snídaně
semináře pro dospělé (ZUŠ, DDM, Nivy, MěÚ)
4. blok vystoupení souborů - **představení pro veřejnost (kino, ND)**
oběd
4. blok vystoupení souborů
Středa nám chutná - **Dramatická škola Svítavy (kino)**
Princezna na hrášku - **Divadlo Hudradlo Zliv, 1. oddíl (kino)**
Velice americká pohádka - **DdDd, ZUŠ Děčín (kino)**
Třesky - plesky - **LDO ZUŠ Krnov (kino)**
Devět balónků - **Temperka, LDO ZUŠ Třinec (kino)**
diskuse poroty s vedoucími (ND-S)
diskusní kluby pro seminaristy (ZUŠ, MěÚ),
dětský diskusní klub (Nivy)
večeře
večerní představení - dětské loutkářské soubory ZUŠ Žamberk
Jak Franta na čerchmanty vyžrál (**Mravenec, ZUŠ Žamberk**)
Na tom našem dvoře (**Křepelky, ZUŠ Žamberk**)

17.00 - 18.30

18.30 - 19.30
20.00

středa 21. 6.

7.30 - 8.30
8.30 - 12.30
9.00 - 11.30
12.00 - 13.45
14.00 - 16.30

snídaně
semináře pro dospělé (ZUŠ, DDM, Nivy, MěÚ)
5. blok vystoupení souborů - **představení pro veřejnost (kino, ND)**
oběd
5. blok vystoupení souborů
Ondráš nebo Juráš? - **HOP-HOP, ZUŠ Ostrov (kino)**
Krysař - **Vrtule, 3. ZŠ Slaný (ND)**
diskuse poroty s vedoucími (ND-S)
diskusní kluby pro seminaristy (ZUŠ, MěÚ)
dětský diskusní klub (Nivy)
večeře

16.45 - 18.30

18.30 - 19.30

Soutěž

Uffo Horn uvádí

Milá dítko, největší kostel ve městě mém rodném zasvěcen jest Narození Panny Marie. Avšak obsah schrány s odpověďmi vašimi žalostně chudičky byl, pročez jsem se rozhodl považovat za dobrou i odpověď, že je kostel zasvěcen Panně Marii. Nejsvětější trojici však přijmouti nemohu, a tudíž knihu nikdo z vás nezískává.

Dále se ráčím nechati slyšeti, že po zkušenosti s vaším nadšením pro vlastivědné soutěžení rozhodl jsem se nabídnouti vám napříště témata a otázky poněkud světlejší a rozvernější:
Co jest to kyselo a co kulajda? Jaký jest mezi nimi rozdíl? Případně, jak se dají připravit?

Na vaše milé odpovědi se stále těší Uffo Horn